

Ходаковська Марина Олександрівна
Житомирський державний
технологічний університет
Науковий керівник:
к.і.н., доц. Шпиталенко Г.А.

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Проаналізовано принципи правового регулювання трудових відносин в Україні та основні пріоритетні напрями їх удосконалення

Проголошення України демократичною, соціальною та правовою державою, найвищою соціальною цінністю якої є людина, вимагає реформування чинного трудового законодавства, приведення його у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами і нормами з метою максимального забезпечення трудових та соціальних прав і свобод громадян. Сфера реалізації громадянами свого права на працю, яка врегульовується нормами трудового права, охоплює не лише економічно активне населення, а й інші категорії громадян, зокрема молодь, пенсіонерів, інвалідів тощо.

Трудове право – це система встановлених та санкціонованих державою правових норм, які регулюють трудові відносини у суспільній організації праці. З огляду на складну соціально-економічну ситуацію в Україні, складні суперечливі явища в суспільно-політичній та економічній сферах суспільства, процес реформування трудового права має свою, особливу специфіку. Проблеми, які накопичилися сьогодні у сфері реалізації громадянами свого права на працю, потребують не просто удосконалення або уточнення окремих норм, а розробки нових концептуальних підходів. Основні засади реформування законодавства про працю мають виходити з необхідності попередження порушення трудових прав працівників, забезпечення адекватності законодавчо визначених трудових прав та гарантій і можливості їх реалізації, комплексного підходу та соціальної справедливості.

Під принципами трудового права можна розуміти виражені в правових актах економічні закономірності організації суспільного виробництва і розподілу у формі основних, керівних положень, основних засад правового регулювання трудових відносин.

Основні принципи трудового права передбачені Конституцією України, Кодексом законів про працю України, іншими нормативними актами. Дослідивши ці правові документи, на нашу думку, можна виділити принципи з двох основних аспектів – економічного та соціального. Так, до економічних принципів відносять: принцип матеріальної зацікавленості в наслідках праці; принцип матеріального забезпечення у випадку непрацездатності, настання старості, при хворобі і у зв'язку з материнством тощо. До соціальних принципів правова наука відносить наступні принципи: свободи праці, рівноправності в галузі права, договірному характеру праці; принцип визначеності трудової функції; принцип безпеки праці, свободи об'єднання для здійснення своїх прав і свобод.

Зокрема, принцип свободи праці полягає в тому, що в сучасних умовах в людини є велика можливість вільно обирати види діяльності. Принцип рівноправності в галузі права є особливо важливим, оскільки в сучасних умовах високорозвиненого суспільства жінки і чоловіки повинні мати рівні права у виборі професій. Принцип договірному характеру праці на сьогоднішній день відображає обов'язковість укладення трудового договору між найманим працівником і роботодавцем. Принцип визначеності трудової функції на сучасному етапі – це відповідність якостей людини до тієї діяльності, яку вона виконує. Принцип матеріальної зацікавленості в наслідках праці на сучасному етапі означає, що кожна людина повинна мати можливість завдяки праці забезпечувати все зростаючі потреби в матеріальному сенсі. Принцип безпеки праці в нинішніх умовах полягає у створенні безпечних умов праці в процесі виробничої діяльності. Завдяки принципу свободи об'єднань наймані працівники через створення професійних спілок, громадських організацій мають можливість для здійснення і захисту своїх соціально-економічних прав. Принцип матеріального забезпечення у випадку втрати працездатності і у зв'язку з материнством гарантує таким категоріям громадян право на соціальний захист.

Отже, виходячи з характеристики основних принципів трудового права, можна стверджувати, що їх забезпечення у трудових правовідносинах є надзвичайно важливими, адже вони задовольняють не лише потреби людини в праці, а й у сфері соціального буття. Реформування трудового законодавства взагалі, та в напрямку його соціальної спрямованості зокрема, обумовлене докорінними змінами всієї системи суспільних відносин та соціально-економічних перетворень, які відбуваються в Україні.

Українська держава ухвалила курс на подальше реформування національного трудового права. В сучасних умовах розвитку українського суспільства, та з огляду на зазначене вище, такі напрями впливу на трудові відносини варто визнати перспективними. Ці та інші напрями реформування системи трудового права України повинні знайти своє втілення в проекті нового Трудового кодексу України, який активно обговорюється в українському суспільстві політичними діячами, науковцями і практиками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/ma-in.cgi>. – Назва з екрану.
2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08&p=1>. – Назва з екрану.
3. Шпиталенко Г.А. Трудове право / Г.А. Шпиталенко Р.Б. Шпиталенко. – Житомир.: ЖІТІ, 2000. – 245 с.